

scheletală, la vârste tot mai tinere. Pe primele locuri ale morbidității stă și patologia respiratorie, în a cărei etiologie prezența fumatului este recunoscută alături de factorii prezenți la locul de muncă.

În 2010, Fundația Romtens a propus S.C. A.S.A. să participe la un proiect POSDRU de promovare a sănătății la locul de muncă. Au urmat etape pregătitoare, după care, împreună cu reprezentanții societății, au fost alese temele prioritare dintr-un număr de 10 propuse. Acestea au fost: *Locuri de muncă fără fumat; Igiena la locul de muncă; Reducerea stresului la locul de muncă*. Au fost organizate sesiuni de instruire cu lucrătorii, care au primit materiale pentru toate cele 10 teme. Muncitorii au fost receptivi, astfel că în timp rezultate modeste au apărut: câțiva au renunțat la fumat și au redus consumul de alcool, climatul s-a ameliorat, iar aspectele de îmbunătățire a igienei personale și a locului de muncă sunt vizibile.

Un rol important, alături de medicul de medicina muncii care întreține contactul cu lucrătorii, revine atât conducătorilor direcți, cât și echipei manageriale. Exemplul personal, repetiția, intranetul, antrenarea reprezentanților lucrătorilor sunt pârghii ce asigură rezultate. În timp, prin perseverență se vor culege roadele.

Concluzii

1. Lucrătorii S.C. A.S.A. sunt expuși la un cumul de factori, riscuri emergente fiind cel biologic, pericolul de accidente, intoxicații, solicitările musculoscheletale.

2. Condițiile de muncă au fost ameliorate în ultimii ani, fapt ce se reflectă în evoluția morbidității.

3. Alături de acestea, este necesară antrenarea și educarea lucrătorilor în activități de promovare a sănătății la locul de muncă, ținând seama de faptul că vârf de morbiditate sunt tulburările musculoscheletale, bolile respiratorii și cele cardiovasculare, bolile de nutriție, dereglările psihice.

4. Rezultatele studiului de față, realizat în Timișoara, își au aplicativitatea în societăți similare ca profil din întreaga țară. Promovarea sănătății la locul de muncă și responsabilitatea socială a întreprinderii sunt aspecte noi, în care medicina muncii are un rol important.

Bibliografie

1. Dietmar Elsler, Lieven Eeckelaert, Daniela Treutlein. *Economic Incentives to Improve Occupational Safety and Health: a Review from the European Perspective*, European Agency for Safety and Health at Work, 2010.
2. Jebereanu L. *Riscul biologic în expunerea la ape uzate într-o companie regională*. În: Acta Medica Transilvanica, supl, anul XVI, nr. 3, septembrie 2011, p. 38-40.
3. Jebereanu L., Jebereanu S.A., Vlaicu B., Păuncu E.A. *Risk factors and health status of a group of workers exposed*

at waste water in Timisoara city. În: Studia Universitatis Vasile Goldis. Seria Științele Vieții (Life Sciences Series), apr.-jun. 2013, vol. 23, issue 2, p. 165-170.

4. Malgorzata Milczarek, Joanna Kosk-Bienko, Karen Muylaert, Rik Op de Beeck, Silvia Royo, Corinne Grusenmeyer, Grzegorz Owczarek, Eva Flaspöler, Simon Kaluza, Bettina Lafrenz, Ralph Hebisch, Bart De Norre. *Maintenance and Occupational Safety and Health – a Statistical Picture*. European Agency for Safety and Health at Work, 2010.
5. <http://www.aquatim.ro/uploads/files/publicatii/Pliant%20informativ%20ISPA.pdf>

PROMOVAREA SĂNĂTĂȚII LA LOCUL DE MUNCĂ: REPERE EUROPENE

Doina POPA¹, Brândușa CONSTANTIN²,

¹Institutul de Igienă, Iași, România,

²UMF Gr. T. Popa, Iași, România

Summary

Health promotion in the workplace: european landmarks

In accordance with the Luxembourg Declaration of 1996, health promotion at the workplace (WHP) is built on the „combined efforts” of all stakeholders with occupational status inside this field of activity, including society. The concept, born in the United States in the 1970s, recognized by WHO/OMS through the Ottawa Charter of 1986, raised in Europe a network (EWHP) that grew and quickly structured, and which, even not legally compulsory, is constantly, energetically and consensually advocating for occupational health. This Network will soon turn 18 years, so it can have the expected and desired future.

Keywords: *Luxemburg Declaration, EWHP, HPWP*

Резюме

Пропаганда здоровья на рабочем месте: европейские основы

Согласно Люксембургской Декларации 1996 года, пропаганда здоровья на рабочем месте (ПЗРМ) представляет собой «комбинированные усилия» в медицине труда всех партнеров, в том числе общественности, имеющие определенный статус в этой области.

Концепция появившаяся в США в 70-х годах, получившая признание ВОЗа посредством Карты Оттавы в 1986 году, способствовала созданию Европейской организации по пропаганде здоровья на рабочем месте (ЕОПЗРМ), которая получила государственный статус, имеет определенную структуру, постоянно, энергично и целенаправленно ратует за медицину труда. Этой организации скоро исполнится 18 лет, следовательно, ей принадлежит будущее.

Ключевые слова: *Люксембургская Декларация, ЕОПЗРМ, ПЗРМ*

Promovarea sănătății în muncă (PSM) / Promovarea sănătății la locul de muncă (PSLM) se realizează în UE în contextul legislativ al Directivei-Cadru, adoptate la 12 iunie 1989 la Luxemburg, ca Directivă a Consiliului European „privind punerea în aplicare a măsurilor pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă” (89/391/CEE). Încă în februarie 1988, Parlamentul European a adoptat 4 rezoluții cu privire la problemele economice și protecția lucrătorilor și solicita Comisiei Europene să elaboreze o directivă-cadru care să servească „drept bază pentru alte directive specifice, care să acopere toate riscurile legate de securitatea și sănătatea la locul de muncă”.

De fapt, PSM/PSLM au fost inițiate în SUA, la sfârșitul anilor '70 ai sec. XX, avându-și ideea în tradiția Sănătății Publice, ea însăși coborând spre „civilizațiile din Egipt, China, Grecia sau Roma antică, ca expresie a nevoii sociale de a proteja comunitatea umană împotriva bolilor, a incapacității de muncă sau a deceselor” (R. Duda, 1996). Sănătatea Publică începe să se contureze științific și ca disciplină abia la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, iar consacrarea ei ca entitate științifică multifactorială se produce în 1946, odată cu înființarea Organizației Mondiale a Sănătății și cu apariția definiției clasice a Sănătății.

Concentrându-ne asupra conceptului de Promovare a sănătății în muncă, trebuie subliniată importanța fundamentală a CARTEI OTTAWA (1986) privind Promovarea Sănătății, care a stabilit – sub egida OMS – 5 domenii de activitate, general valabile:

- de a se construi politici publice pentru sănătate;
- de a se crea posibilități și/sau un mediu de susținere a acestor politici;
- de a se dezvolta abilitățile personale;
- de a se consolida intervenția comunității;
- de a se reorienta serviciile de sănătate.

După anul 1980, conceptul și acțiunile de PSM/PSLM se dezvoltă și în Europa, la început lent și cu rețineri. Treptat acest concept începe să considere locul de muncă un punct greu în dezvoltarea Sănătății Publice.

Definiție și mod de acțiune. Definiția larg acceptată a Promovării sănătății la locul de muncă se regăsește în Declarația de la Luxemburg (1996), definiție unanim acceptată în țările din UE: **“Promovarea Sănătății în Muncă reprezintă eforturile combinate ale angajatorilor, ale angajaților și ale societății de a îmbunătăți sănătatea și starea persoanelor pe durata activității. Acest obiectiv poate fi atins prin combinarea următoarelor elemente:**

- îmbunătățirea organizării muncii și a mediului de muncă;

- promovarea participării active;
  - încurajarea dezvoltării personale”.
- (Textul integral al Declarației de la Luxemburg se regăsește pe adresa: [http://www.enwhp.org/download/Luxemburg Declaration June2005 final.pdf](http://www.enwhp.org/download/Luxemburg%20Declaration%20June2005%20final.pdf)).

Concomitent, a fost lansată **Rețeaua Europeană de Promovare a Sănătății la Locul de Muncă** (ENWHP), care are puncte focale și proiecte în toate țările-membre ale UE. Această rețea s-a structurat cu finanțarea Comisiei Europene în cadrul Programului de acțiune în domeniul promovării, informării, educației și formării în sănătate (Nr. 645/96/EC). Documentul menționat orientează asupra unui **Model european de referință pentru promovarea sănătății în muncă**, acesta fiind pus în practică prin ENWHP. Vom sublinia următoarele:

- PSML/PSM ≠ Medicina Muncii
- PSML/PSM ≠ Protecția Muncii
- Sunt concepte/științe/discipline diferite, dar **scopul final al acțiunilor concertate este sănătatea lucrătorilor.**

Din acest motiv, toți “actorii” implicați în diferite programe și proiecte au ca orientare generală Rezoluția Adunării Mondiale a Sănătății nr. 60.26: Planul Global de Acțiune privind Sănătatea Muncitorilor 2008-2017. Implicarea ENWHA în această acțiune concertată are câteva particularități:

- este o activitate legată de sănătate, care nu constituie obligație legală;
- este o activitate voluntară pentru angajatori și angajați;
- este o activitate privind sănătatea la locul de muncă bazată pe riscuri, nevoi și preferințe;
- este în “linia” activităților de sănătate și securitate în muncă sau de medicina muncii, dar are o arie de activitate mai largă (cf. Declarației de la Luxemburg).

Am menționat existența Modelului european de referință pentru PSLM; acest Model este recunoscut în toate țările-membre ale UE, dar cu particularități specifice. Scopurile Modelului sunt:

- să rezume și să recapituleze activitatea ENWHP;
- să promoveze bune practici de PSLM, conform Modelului de referință;
- să furnizeze un model de acțiune pentru practicieni;
- să informeze practicienii cu privire la politicile în domeniu (cf. Programului de formare pentru specialiștii de Medicina Muncii – PHARE, România, 2006).

Începând cu anul 1997, literatura de profil este destul de bogată în informații privind proiectele ENWHP, în varii domenii, care ne sunt puse la dispoziție pe Internet.

Concluzii

1. În prezent, sănăta-
tea lucrătorilor a devenit un
factor esențialmente necesar
pentru economie și pentru
societate. Implicarea în des-
fășurarea acestor programe/
proiecte este multiplă: an-
gajatori, angajați, medici cu
diverse specialități – mai ales
sănătate publică și medicina
muncii, toxicologi, chimiști,
experți de mediu și mulți
alții. Acesta este motivul
pentru care în materialele
de specialitate se aduce în
discuție **modelul ecologic
al sănătății**, realizat de **A.
Antonovsky**, în care OMUL/
LUCRĂTORUL este centrul
unui univers și un formator
al acestuia.

2. "Antonovsky a argu-
mentat că nu există stări de
sănătate sau *boală* în sens
strict, ci mai degrabă un
continuum ușor către boală,
pe care ne mișcăm înapoi și
înainte de-a lungul ciclului
de viață" (citată de Fl. Tudose,
2007). Dacă luăm în conside-
rație faptul că vârsta "activă și
ocupată" poate oscila între
15 și 65 de ani, vom înțelege
valențele fundamentale ale
Promovării sănătății la locul
de muncă.

Bibliografie

1. Duda C.R. *Sănătate Publică și Management*. Iași: Ed. MOLDOTIP, 1996, cap. I, p. 1-3.
2. Tudose Fl. *Fundamente în psihologia medicală*, ediția a III-a, 2007, București: Ed. FUNDAȚIEI România de Mâine.
3. *Manual de formare pentru specialiștii de Medicina Muncii – Program PHARE pentru Romania al Uniunii Europene*, 2006, Academia de Medicina Muncii din Austria în consorțiu cu CEEN, VAEB, OMV & Fd. ROMTENS.

EVALUAREA EFECTUĂRII EXAMENELOR MEDICALE ȘI INSTRUIRII IGIENICE A ANGAJAȚILOR CARE ACTIVEAZĂ CU PRODUSE DE UZ FITOSANITAR ȘI FERTILIZANȚI

Alla TÎRSÎNA, Mariana ZAVTONI, Elena SANDULEAC, Tatiana MANCEVA,
Centrul Național de Sănătate Publică

Summary

Assessment of performing medical examinations and hygiene training of employees who work with plant protection product

This work reflects the dynamic performance of medical examinations and hygiene training of employees in the agricultural field, which involves working with plant protection products. The results confirm incontestability and complexity of their performing, but also the difficulty of their qualitative ensuring and performing in the context of technical - scientific progress, supporting continuous statute of major Public Health problem.

Keywords: *employeers, plant protection product, medical examinations, hygiene training*

Резюме

Оценка выполнения медицинских осмотров и гигиеническое обучение сотрудников, работающих с препаратами и удобрениями для защиты растений

Статья отражает динамические характеристики медицинских осмотров и подготовку по вопросам гигиены работников сельскохозяйственной отрасли, работающих с препаратами и удобрениями для защиты растений. Результаты подтверждают неоспоримость и сложность их существования, трудность обеспечения качества и производительности в контексте научно-технического прогресса, поддерживая непрерывную связь с проблемами общественного здравоохранения.

Ключевые слова: *сотрудники, препараты для защиты растений и удобрений, медицинский осмотр, гигиеническое обучение*

Introducere

„Munca îl înnobilează pe om”, iar pentru ca acest fapt să fie realizat cu adevărat, e necesar să fie asigurate condițiile de muncă respective, care și condiționează în realitate starea sănătății angajaților.

Ținând cont de progresul tehnico-științific din ultimele decenii, realizarea acestui obiectiv devine din ce în ce mai complicat, acest fenomen reflectând însă și un aspect pozitiv, prin implementarea unor metode noi de investigare a mediului de muncă, diagnosticul, tratamentul și profilaxia bolilor profesionale [1, 2, 4].

În acest context, sistemul de sănătate a avut mereu tendința de a echilibra aceste două aspecte, în crearea unui mediu de muncă favorabil și optim pentru activitatea muncitorului și a minimiza acțiunea negativă inevitabilă exercitată de diverșii factori ai condițiilor de muncă, concentrându-ne pe prevenirea primară [2, 4].

Pentru realizarea acestui obiectiv, examenele medicale au fost relevante, fiindcă nu doar preîntâmpină angajarea persoanelor cu patologii cronice, condițiile de muncă care, după profesiile respective, ar putea agrava starea sănătății, dar și depistarea timpurie a unor afecțiuni; condiționează ajustări la locul de muncă, care ar putea fi necesare pentru a permite angajatului să efectueze munca la standardul cerut; oferă informații pentru studii epidemiologice; realizează măsuri curativ-profilactice și controlul eficienței acestor măsuri realizate anterior [2, 3, 4].

Instruirea igienică reprezintă una dintre sarcinile prioritare în ocrotirea sănătății populației pentru diminuarea nivelului de răspândire a bolilor in-